

Vanaf die Uniegebou

BL3

'n Begroting vir die mense

BL5

Munisipaliteite moet beter presteer

More Matshediso

Oor die volgende paar maande gaan gemeenskappe van oor die hele land beter diens ervaar, namate munisipaliteite hard werk om hul prestasie te verbeter.

Die minister van samewerkende regering en tradisionele sake (SRTS), Pravin Gordhan, het aangekondig dat sy departement die monitering van munisipaliteite gaan verbeter om te verseker dat hulle die nodige ondersteuning kry om behoorlike dienste te lewer.

“Daar is tans ongeveer 170 munisipaliteite wat maandeliks verslag doen oor dit wat hulle ten aansien van die Terugkeer na Basiese Waardes-program doen.

“Al ons munisipaliteite sal oor die volgende paar maande aan die beginsels van hierdie program begin voldoen,” sê minister Gordhan.

Hy het gepraat by die Presidensiële Koördineringsraad (PKR) onder voorsitterskap van president Jacob Zuma by die Uniegebou.

Die Terugkeer na Basiese Waardes-program is verlede September bekend gestel om nuwe lewe in munisipaliteite te blaas en te verseker dat hulle basiese dienste aan Suid-Afrikaners lewer.

“Ons kan aandui hoeveel vordering ons tot dusver gemaak het en verdere ontledings van munisipaliteite in Suid-Afrika doen ... [om te sien] waar daar krisis is en hoe ons dit hanteer,” sê minister Gordhan.

Hy het bygevoeg dat munisipaliteite moet verseker dat hulle aanhou om basiese dienste soos water, sanitasie, behuising en vullisverwydering te lewer.

Minister Pravin Gordhan wil hê dat munisipaliteite prestasie verbeter en verseker dat hulle basiese dienste aan Suid-Afrikaners lewer.

“Die PKR het die plan vir die pad vorentoe aanvaar en saamgestem dat die Terugkeer na Basiese Waardes-meganisme 'n belangrike hulpmiddel is vir die implementering van die Nasionale Ontwikkelingsplan.”

Die minister het gesê LUR'e in die provinsies sal harder moet werk om met gemeen-

skappe te kommunikeer wat deur bepaalde kwessies geraak word, en spoedig stappe sal moet doen om uitdagings in munisipaliteite te identifiseer en die hoof te bied.

Hy het bygevoeg dat LUR'e sterker moniteringskapasiteit in hul provinsies moet ontwikkel om plaaslike regering op 'n stewiger

fondament te plaas.

Minister Gordhan sê voorts die SRST het aanbevelings aan die Munisipale Afbakeningsraad voorgelê om munisipaliteite wat finansieel nie lewensvatbaar is nie, te ondersoek.

Die raad sal ook munisipale gebiede in wyke afbaken.

“Oor vyf jaar is daar 'n migrasie van mense, wat beteken dat bevolkingsgetalle verander. Hulle moet dit in die afbakeningsproses in aanmerking neem.”

DIE NOP, PROVINSIALE EN MUNISIPALE PLANNE

Die minister sê die PKR het ook 'n verslag van die Departement van Prestasie, Monitering en Evaluering (DPME) ontvang, wat kyk na die planne van provinsies en munisipaliteite met betrekking tot die Nasionale Ontwikkelingsplan (NOP).

“Munisipaliteite het Geïntegreerde Ontwikkelingsplanne (GOP's) waarin planne van die Terugkeer na Basiese Waardes-program geïntegreer sal word en as instrument vir die implementering van die NOP in munisipaliteite sal dien.”

GOP's is vyfjaarplanne wat die plaaslike regerings opstel om die plan vir die toekoms uiteen te sit en die ontwikkelingsbehoefes van die munisipaliteit te bepaal.

Hy het gesê dat die minister in die Presidensie vir Beplanning, Monitering en Evaluering, Jeff Radebe, en sy span gaan kyk na die planne van al die provinsies, nasionale departemente en provinsiale departemente.

Minister Radebe se hersiening het getoon dat baie provinsies in die regte rigting begin beweeg deur dit wat die Regering deur die NOP en die Mediumtermyn Strategiese Raamwerk wil bereik, te steun.

RAAK ONTSLAE VAN ONBEKWAME PERSONEEL

Minister Gordhan het munisipaliteite beveel om alle onbekwame en ongekwalifiseerde senior munisipale bestuurders af te dank.

“Ons versoek provinsies om teen hulle (die munisipale bestuurders) op te tree en seker te maak dat onbekwame mense wat hierdie tipe poste beklee, afgedank word en die regte soort mense aangestel word.

“Stel die regte mense aan, maak seker dat jy die regte bestuurders in die regte plekke het met die regte tegniese vaardighede en bestuursvermoëns om sulke kernareas te kan bestuur,” het die minister gesê.

“Almal, met inbegrip van die premiers, het hul daartoe verbind om te verseker dat die Regering meer responsief word, en dat personeel in regeringsagentskappe wat met die publiek werk, meer vriendeliker en meer tegemoetkomend is wanneer hulle met landburgers werk,” het hy bygevoeg.

Nuwe kantoorure by Binnelandse Sake

Die nuwe kantoorure van die Departement van Binnelandse Sake (DBS) sal dienslewering verbeter.

Die nuwe kantoorure, wat verlede maand in werking getree het, is van 7:30 vm tot 4:30 nm, met 'n etenspouse van 30 minute. Kantoorure vir die bediening van die publiek sal egter van 8 vm tot 4 nm wees.

Die direkteur-generaal van Binnelandse Sake, Mkuseli Apleni, sê die DBS het met georganiseerde arbeid beraadslaag voordat die besluit geneem is.

Daar is nou twee skofte: die een begin om 7:30 vm en eindig om 4 nm. Die tweede skof

begin om 9 vm en eindig om 4:30 nm. Albei skofte sluit 'n etenspouse van 30 minute in.

Apleni het gesê die departement se kliënte, bestuurders, personeellede en die organisasie as geheel sal baat by die nuwe kantoorure.

“Nog belangriker is dat die nuwe kantoorure bestuurders en personeel genoeg tyd sal gee om met mekaar oor dienslewering en voorkantoor-werksaamhede oorleg te pleeg,” het hy gesê.

Volgens Apleni sal personeel ingevolge die nuwe kantoorure steeds 'n 40-uurweek werk, versprei oor ses dae, Maandag tot Saterdag, en slegs twee Saterdag per maand.

Personeellede op die skof van 7:30 vm tot 4 nm werk 'n 40-uurweek van Maandag tot Vrydag. Diegene op die 9 vm tot 4:30 nm-skof werk 35 uur van Maandag tot Vrydag en vyf ure op 'n Saterdag.

Die Saterdagsskof begin om 8 vm en eindig om 1 nm vir personeellede, en vanaf 8:30 vm tot 12:30 nm vir diens aan die publiek.

Apleni sê personeellede sal skofte afwissel, sodat daar 'n mate van buigsamheid ten opsigte van die Saterdagsskof is.

Vir meer inligting, skakel die DBS-blitslyn by 0800 60 11 90.

BEGROTING 2015

Begroting 2015: 'n Moeilike balanseertoertjie

Minister van finansies, Nhlanhla Nene, gee 'n oorsig van hoeveel die Regering gaan bestee om Suid-Afrikaners se lewens te verbeter.

INDIENSNEMING EN ONDERNEMINGSONTWIKKELING

Die Regering sal steeds maniere soek om werksgeleenthede vir Suid-Afrikaners te skep. "Dit sluit in belastingaansporings vir indiensneming en belegging, ondersteuning vir ondernemingsontwikkeling, vaardigheidsontwikkeling en indiensnemingsprogramme," sê die minister.

Die volgende sal oor die MTEF-tydperk toegewys word:

- R10,2 miljard toegewys aan vervaardigingsontwikkelingsaansporings en steun aan groeiende diensbedrywe.
- R5,4 miljard aan die program ter verbeterings van mededingendheid om finansiële steun aan 1 450 maatskappye te bied vir die opgradering van geriewe en vaardigheidsontwikkeling.
- R3,5 miljard toegewys aan spesiale ekonomiese sones vir infrastruktuurontwikkeling.
- R3,5 miljard toegewys aan die Departement van Kleinsakeontwikkeling om kleinsake-ondernemings te mentor en te ondersteun.
- R4 miljard toegewys aan die Werk-fonds in vennootskap met die privaat sektor aan projekte wat werk skep, werksoekers ondersteun en strukturele beperkings, wat inklusiewe groei belemmer, verlig.
- R11,8 miljard toegewys aan die Departement van Omgewingsake vir die befondsing van meer as 107 000 voltydse ekwivalente werksgeleenthede en 224 000 werksgeleenthede deur middel van omgewingsprogramme wat op UOWP-beginsels geskoei is.
- R590 miljoen toegewys aan die Groen Fonds oor die medium termyn vir strategiese omgewingsprojekte in vennootskap met die privaat sektor.

Sien bl. 5 vir meer inligting oor die Begrotingsrede.

Begrotingshupstoot vir munisipaliteite

LUR, Nomusa Dube-Ncube, sê die begrotingstoewysing sal help om infrastruktuur in KZN te verbeter.

opgewonde is oor die beplande hersiening van infrastruktuurtoelaes vir plaaslike owerhede, wat sal lei tot die konsolidasie van hierdie noodsaaklike befondsing vir ontwikkeling in die voorheen benadeelde dele van KwaZulu-Natal.

Die hersiening van infrastruktuurtoelaes vir plaaslike owerhede sal op die instandhouding van infrastruktuur fokus.

"Herstelwerk aan en instandhouding van munisipale infrastruktuur bly een van ons kernprioriteite en ons versoek

munisipaliteite dringend om hulle weer op basiese dienslewering as deel van die Terugkeer na Basiese Waardes-program, wat ons sopas in die provinsie bekend gestel het, toe te spits," het me. Dube-Ncube gesê.

GESONDHEIDSBEGROTING VERWELKOM

Intussen het die Vakbond vir die Suid-Afrikaanse Mediese Vereniging (SAMATU) die groter begrotingstoewysing aan gesondheid- en onderwysbesteding verwelkom en gesê albei sektore is noodsaaklik vir die skepping van 'n funksionerende gesondheidsorgstelsel in Suid-Afrika.

Die vakbondpresident, Dr Phophi Ramathuba, het gesê sy hoop dat die styging in besteding tot 'n groot verbetering in die gehalte van gesondheidsorg by mediese geriewe sal lei.

"Gewone mense kla steeds oor die tekort aan medisyne, mediese toerusting en professionele gesondheidsorgwerkers. Ons doen dus 'n beroep op die Departement van Gesondheid en die Nasionale Tesourie om met oplossings vorendag te kom," sê Dr Ramathuba.

SAMATU het ook die R1,5 miljard wat van provinsies weggeneem en aan die Nasionale Instituut vir Oordraagbare Siektes toegewys is, verwelkom, asook die finale verbintenis tot die vrystelling van die Witskrif oor Nasionale Gesondheidsversekering.

Amukelani Chauke

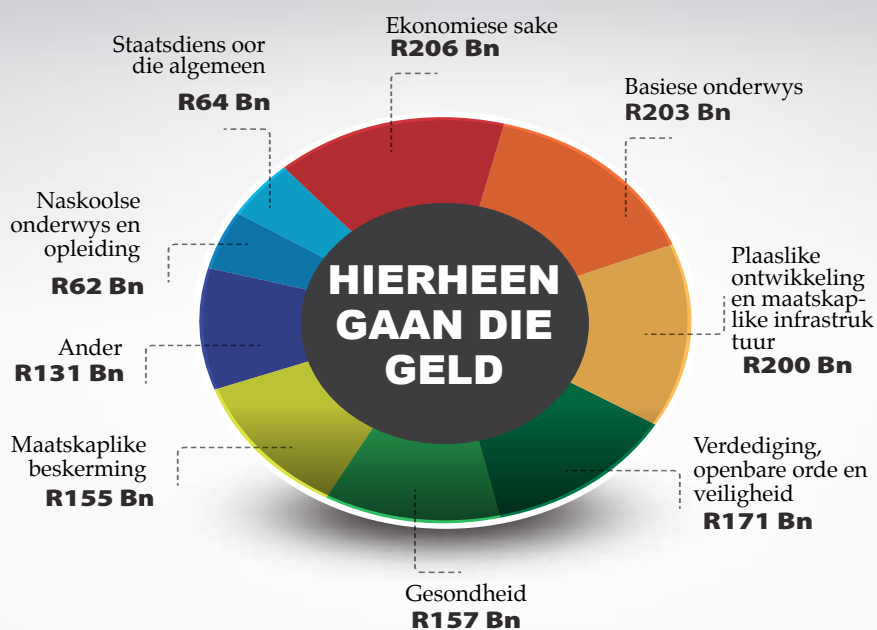
"Ons vra lank reeds vir hoër toewysings vir basiese dienste in ons plaaslike munisipaliteite, wat ondanks groot vordering steeds agterstande in infrastruktuur ondervind," sê LUR Dube-Ncube.

Tydens die onlangse tertafellegging van vanjaar se begroting het die minister van finansies, Nhlanhla Nene, aangekondig dat die toewysings vir water, sanitasie en elektrisiteit in landelike munisipaliteite aansienlik verhoog is.

Hy het gesê R4,3 miljard sal oor die volgende drie jaar bestee word om kapasiteit te bou en stelsels vir finansiële bestuur en infrastruktuurontwikkeling te versterk.

HERSIENING VAN INFRASTRUKTUURTOELAES

Me. Dube-Ncube het genoem dat sy ook

Bron : Nasionale Tesourie

Amukelani Chauke

Ondanks die swak internasionale toestande en die land se reeds beperkte hulpbronne, het die 2015-begroting tog daarin geslaag om die Regering se verbintenis om die lewens van armes in Suid-Afrika te verbeter, na te kom.

Net soos talle ander lande het Suid-Afrika sedert 2009 onder lae ekonomiese groei en toenemende staatsskuld gebuk gegaan.

Die 2015-begrotingsaankondiging was dus 'n moeilike balanseertoertjie vir die minister van finansies, Nhlanhla Nene.

Die goeie nuus in die begroting is dat dit verligting sal bring vir lae-tot-middel-inkomsteverdieners wat betref inkomstebelasting,

dat maatskaplike toelaes verhoog word, wat ondersteuning aan kwesbare landsburgers in ons gemeenskappe bied, en dat meer geld aan onderwys en gesondheid bestee sal word.

NUWE GROEIPAD

Teen die agtergrond van toenemende skuldvlakke, moes die minister se begroting die land op 'n groeipad plaas deur uitdagings wat groei belemmer, soos die energiekrisis, die stryd aan te sê, werksgeleenthede te skep en ekonomiese deelname uit te brei.

Die minister het geweet dat hy besteding oor die volgende twee jaar moes besnoei en inkomste uit belasting moes verhoog om 'n ekstra R12 miljard in inkomste te verdien om vanjaar se begroting te laat klop, met 'n addisionele R15 miljard vir volgende jaar.

Hy moes ook die begrotingstekort tot 3,6% verlaag.

Dit sou die belangrikste begroting in 21 jaar wees. Ondanks al hierdie uitdagings moes die minister ook verseker dat vanjaar se begroting in ooreenstemming is met die doelwitte van die Nasionale Ontwikkelingsplan (NOP).

"Die 2015-begroting is daarop gerig om fiskale beleid te herbalanseer om nuwe stukrag aan belegging te gee, ondernemingsontwikkeling te ondersteun, landbou te bevorder en ons stede as kernpunte vir groei te vestig," het die minister in sy toespraak gesê.

BEGROTING 2015

'n Begroting vir die mense

Die Regering publiseer elke jaar 'n begrotingsoorsig. Dit gee 'n aanduiding van hoeveel geld die staat kan invorder om aan prioriteite soos gesondheid, onderwys, en maatskaplike toelaes te bestee.

Wanneer die Regering die land se begroting opstel, moet dit bepaalde kwessies, soos die ekonomie, in ag neem. Die ekonomie speel 'n belangrike rol – hoe meer die ekonomie groei hoe meer inkomste kan die staat invorder.

Die Regering volg 'n gedetailleerde, stapsgewyse proses voordat dit op die finale nasionale begroting besluit. Die minister van finansies lê dan die begroting in die Parlement ter tafel, waarna 'n

beraadslagingsproses plaasvind.

Minister Nhanhla Nene se tertafellegging van die 2015-begroting het plaasgevind teen die agtergrond van etlike uitdagings waarmee die Regering te kampe het. Ondanks hierdie uitdagings is die Regering daartoe verbind om die lewens van arm mense te verbeter.

BESKERMING VAN MAATSKAP-LIKE SEKERHEID

Oor die volgende drie jaar gaan die Suid-Afrikaanse Agentskap vir Maatskaplike Sekerheid (SASSA) die voorsiening van maatskaplike toelaes verder uitbrei.

Die Regering staan vas in sy verbintenis om ongelikheid en armoede uit te wis.

Een manier om dit te doen, is om deur die verskaffing van maatskaplike toelaes en ondersteuning aan kwesbare landsburgers te bied.

Teen 2018 sal sowat 17,5 miljoen Suid-Afrikaners die een of ander vorm van 'n maatskaplike toelaag ontvang. 'n Maatskaplike toelaag is die mees direkte manier om

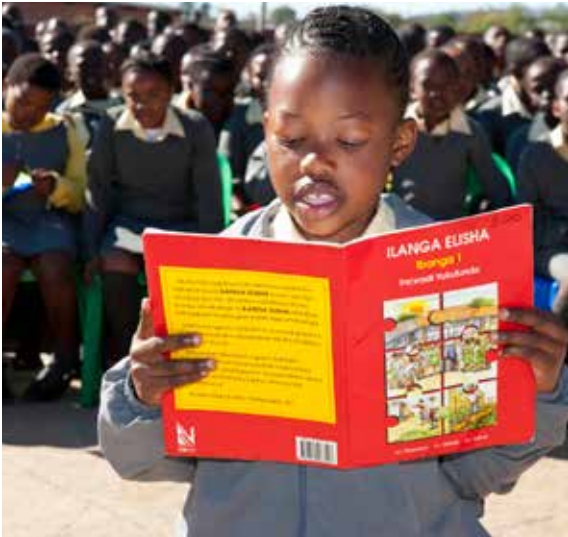
Verhoging in staatstoelaes	
Toelaag vir bejaarde persone	R1 410
Toelaag vir bejaarde persone ouer as 75	R1 430
Oudstryderstoelaag	R1 430
Gestremdheidstoelaag	R1 410
Pleegsorgtoelaag	R860
Sorgafhanklikheidstoelaag	R1 410
Kindersorgtoelaag	R330

Bron: Nasionale Tesourie

die uitdaging van armoede waarmee ons land worstel, die hoof te bied. Dit is gerig op bejaardes, oudstryders, kinders en mense met gestremdhede.

Deur hierdie huishoudings se inkomste te verhoog, word die negatiewe effek van armoede verlig. Terselfdertyd word die vermoëns van landsburgers en gemeenskappe verhoog. Dit is 'n belangrike stap tot die skepping van 'n ontwikkelingstaat.

Meer geld vir onderwys

minister Nene dat alle skoolbouplanne gestandaardiseer sal word en dat die boukoste deur die kantoor van die hoofverkrygingsbeampte beheer sal word."

Die minister het voorts gesê dat die voortgesette verbintenis van alle staatsdepartemente tot onderwys as 'n keerpunt vir transformasie op alle terreine van die samelewing duidelik blyk.

"... Hierdie begroting maak die onderwysdoelwitte wat in die Nasionale Ontwikkelingsplan uiteengesit word, 'n bereikbare werklikheid," het minister Motshekga gesê.

Ander maatreëls wat oor drie jaar in skole geïmplementeer sal

More Matshediso

Die Departement van Basiese Onderwys het die groter toewysing van fondse aan onderwys deur die minister van finansies, Nhlamhla Nene, in die 2015-begroting verwelkom.

"Hierdie 8%-styging tot R276,7 miljard in die toewysing vir onderwys versterk hierdie Regering se verbintenis tot onderwys as sy hoogste prioriteit," sê die minister van basiese onderwys, Angie Motshekga.

Sy het bygevoeg dat die begrotingstoewysing die Departement van Basiese Onderwys sal help om die doelwitte wat in sy aksieplan uiteengesit is, naamlik die verbetering van die gehalte en doeltreffendheid oor die totale stelsel heen, te bereik.

"Dit sal geweldig help om onder andere skoolinfrastruktuur, die konnektiwiteit van skole in ons strewe na 21ste-eeuse klaskamers, deurlopende onderwyserontwikkeling asook die voorsiening van Leer- en Onder- rigondersteuningsmateriaal (LOOM) te verbeter," sê minister Motshekga.

Minister Nene se begroting het meer as R7 miljoen oor die volgende drie jaar verbind om infrastruktuur in 510 skole te vervang en water aan 1 120 skole, sanitasie aan 741 en elektrisiteit aan 916 skole te verskaf.

"Ons verwelkom die aankondiging deur

word, sluit in:

- Die druk en verspreiding van 170 miljoen handboeke by 23 562 skole.
- Elke leerder in graad R tot 9 sal jaarliks twee boeke per vak in sleutelvakke ontvang.
- R4,1 miljard om openbare biblioteke te bou en ondersteun.
- R1,1 miljard vir breëbandkonnektiwiteit in staatsinstellings en skole.

Minister Nene het ook sy steun toegesê aan die sentrale verkryging van LOOM en genoem dat, as deel van die Regering se strewe om finansiële bestuur te verskerp en korrupsie uit te roei, alle boeke wat volgende jaar aan skole gelewer word deur middel van 'n sentraal onderhandelde kontrak verkry sal word.

HET JY GEWEET?

'n Breëbandverbinding is 'n hoëspoedinternetverbinding. Dit is makliker en vinniger om te gebruik as 'n modem, omdat inligting baie vinniger gestuur en afgelaai kan word.

Meer geld aan onderwys en gesondheid

Die Regering het die afgelope 12 jaar aansienlike vordering gemaak om Suid-Afrikaners toegang tot goeie onderwys- en hoëgehalte-gesondheidsorgdienste te gee. Oor die volgende drie jaar sal die begroting soos volg toegewys word:

- R19,5 miljard** sal na die Departement van Gesondheid gaan vir die instandhouding en opknapping van gesondheidsgeriewe en sewe ander megaprojekte onder aanvoering van provinsiale en nasionale departemente.
- R7 miljard** in voorwaarde- like toelaes vir die regstelling van agterstande in skoolinfrastruktuur om infrastruktuur in 510 skole te vervang en water aan 1 120 skole, sanitasie aan 741 en elektrisiteit aan 916 skole te voorsien.

- R3,1 miljard** aan die Funza Lushaka-beursskema. Daar word beraam dat 10 200 nuwe onderwysers teen 2017/18 die staatsdiens sal betree. Die Funza Lushaka-beursskema is 'n meerjarige program wat onderwys in openbare skole bevorder.

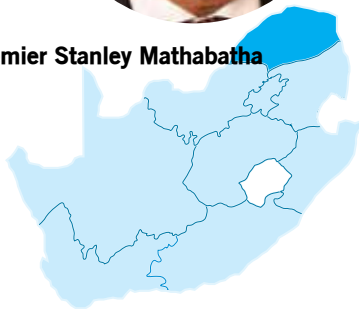
PROVINSIALE STAATSREDES

Die premiers van die land se nege provinsies en hul provinsiale regerings het groot planne om die lewens van die mense in die onderskeie provinsies te verbeter. Besonderhede hiervan is tydens die provinsiale staatsredes uiteengesit.

Limpopo lok internasionale belegging

Premier Stanley Mathabatha

Nthambeleni Gabara

Limpopo het 'n voorkeurbestemming vir internasionale beleggers geword, sê Limpopo se premier Stanley Mathabatha.

"Gedurende ons handel-en-beleggingsmissie na die Volksrepubliek van China in Oktober 2014 het ons ooreenkomste met groot beleggers onderteken.

"Die eerste ooreenkoms is met die Hong

Kong Mining Exchange Company (Hoi Mor) onderteken, vir die vestiging van die Suid-Afrikaanse energie-metaalbasisprojek," sê die premier. Die projek, met 'n beleggingswaarde van ongeveer R38,8 miljard, sal in die Musina Spesiale Ekonomiese Sone gesetel wees en sal 19 000 direkte werkseleenthede oor 'n tydperk van drie jaar skep.

Die South Africa's Women Investment Holdings het ook 'n ooreenkoms vir 'n gesamentlike onderneming met Jidong-ontwikkelingsgroep en China-Afrika-ontwikkelingsgroep gesluit vir 'n belegging van R1,65 miljard in sement-vervaardiging in Thabazimbi.

Die konstruksieproses, wat in 2014 begin het, se beraamde voltooiingsdatum is Maart 2015.

"Ek is daarvan oortuig dat hierdie beleggings waarde tot ons pogings sal toevoeg om produktiewe kapasiteit van ons ekonomie uit te brei," het premier Mathabatha gesê.

BELEGGING IN LANDBOU

"Ons het aan die begin van die jaar die Madzivhandila en Tompi Seleka Landboukolleges geopen.

"Hierdie kolleges is nou ten volle operasioneel. Altesaam 140 studente het reeds by hierdie kolleges ingeskryf," het hy gesê.

Premier Mathabatha sê die kurrikulum-minhoud is herstruktureer om landbou-ekonomie, voorligtingsbeamptes, weiding- en grondwetenskaplikes, agronome en tuinboukundiges op te lei.

Die kurrikulum is ook met ander dissiplines, wat deur die Universiteit van Limpopo en die Universiteit van Venda aangebied word, geïntegreer.

vertikale oordrag te verminder. Dit sal die implementering van die Veldtog vir die Versnelde Vermindering van Moeder- en Kindersterftes in Afrika bespoedig.

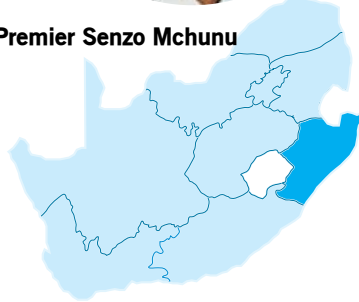
Die provinsie sal ook die implementering van die Phila Mntwana-veldtog op gemeenskapsvlak bespoedig deur die reikwydte rakende kinders jonger as vyf jaar uit te brei en TB-toetsing en behandeling van kinders in hierdie ouderdomsgroep te verskerp.

"Ons streef daarna om die aantal nuwe MIV-infeksies teen 2016 met 50% te verminder en die effek van MIV en vigs te verlig deur toegang tot 'n gepaste kombinasie van behandelingsorg en ondersteuning aan 80% van alle MIV-positiewe mense uit te brei," het premier Mchunu gesê.

Bekamping van moedersterftes hoog op KZN se agenda

Premier Senzo Mchunu

Pricilla Khumalo

Die vermindering van moeder-, neonatale en kindersterftesyfers sal oor die volgende vyf jaar die fokus vir die KwaZulu-Natalse provinsiale regering wees.

In sy provinsiale rede het premier Senzo Mchunu gesê dat, ondanks volgehoue armoede, die provinsie 'n beduidende afname in die aantal ondervoede kinders jonger as vyf jaar beleef het, van 44 per 1 000 in 2010 tot 14 per 1 000 tans.

Die provinsie het ook 'n daling gesien in die sterftesyfer van babas jonger as een jaar, van 10,8% in 2010 tot die huidige 7,3%.

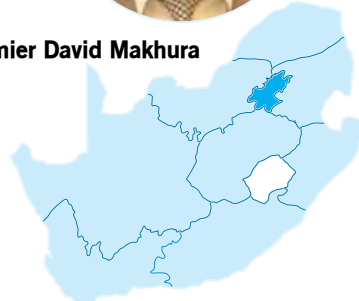
"Ons het 'n daling in die verhouding van moederlike sterftesyfer in gesondheidsgeriewe verkry, naamlik van 138 per 1 000 geboortes, wat 'n daling van 195/100 000 in 2010 verteenwoordig. Die lewensverwachting vir mans het van 49 tot 54 gestyg, en van vroue van 50 tot 59," het premier Mchunu aangekondig.

Die provinsie sal voorkoming van moeder-na-kindoordrag van MIV bespoedig deur

Herlewing van Gauteng se township-ekonomie

Premier David Makhura

Bathandwa Mbola

Die Gautengse provinsiale regering het meer as R160 miljoen bewillig om die potensiaal van die township-ekonomie te verbeter en te ontsluit.

Premier David Makhura het die aankondiging gemaak ten tyde van sy provinsiale rede en gesê dat die geld 'n reusebydrae sal lewer tot die verligting van werkloosheid, armoede en ongelukheid.

"Ons moet streef na 'n situasie waar elke rand wat uit die township-ekonomie gegenereer word, binne die township-ekonomie sirkuleer en township-inwoners bevoordeel," sê premier Makhura.

Daarbenewens het drie metro's, Johannesburg, Tshwane en Ekurhuleni, elk onderskeidelik R3 miljard, R22 miljoen en R150 miljoen bewillig om die township-ekonomie en township-entrepreneurs oor vyf jaar te ondersteun.

In Diepsloot het LUR Lebogang Maile aangekondig dat ongeveer 160 township-entrepreneurs, wat by ligte vervaardiging en ander produktiewe aktiwiteite betrokke is, by die R1,6 miljardbelegging in die Riversands/Diepsloot KMMO-inkubasiesentrum sal baat.

Sewe nuwe township-sentrums sal in verskeie townships in die provinsie opgerig word. Hierdie sentra sal bystand en ondersteuning aan township-ondernemings bied.

Die nuwe township-sentra sal in Ennerdale, Hammanskraal, Mabopane en Reigerpark gebou word.

Nuwe lewe sal in die nywerheidsparks in Katlehong, Orlando, Residentia, Khutsong en Ennerdale geblaas word, het LUR Maile aange-

kondig.

Die provinsiale regering het ook die afgelope drie kwartale vordering op die terrein van werksgeleenthede gemaak.

Die Gautengse provinsiale regering se inisiatief, Tshepo 500 000, wat daarop gerig is om hoop, vaardigheidsopleiding en entrepreneursvaardighede aan 500 000 jongmense van Gauteng te bied, is in Desember 2014 van stapel laat loop, drie maande voor skedule. Die program maak reeds 'n verskil aan die lewens van jongmense.

Teen die einde van die derde kwartaal is altesaam 162 516 werksgeleenthede geskep danksy die Nasionale Jeugdiens, die Zivuseni-program, terreine wat deur die Departement van Samewerkende Regering en Tradisionele Sake befonds is en deur vennootskappe met die Onafhanklike Ontwikkelingstrust en verskeie organisasies sonder winsoogmerk.

Die provinsie het geweldige vordering getoon met projekte wat deur die Regering se infrastruktuurkapitaalwerke geïmplementeer is.

Die Gauteng provinsiale regering se totale belegging in infrastruktuurontwikkeling sal oor die volgende vier jaar meer as R32 miljard bedra, terwyl Gauteng se munisipaliteite R94 miljard oor dieselfde tydperk sal bestee.

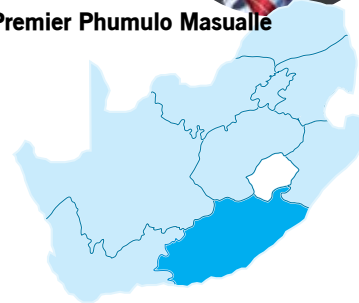
Gedurende die volgende vyf jaar sal township-ondernemings ook meer besigheid van die regering kry.

"Ons het onself daartoe verbind om 30% van die begroting vir openbare verkryging oor die volgende vyf jaar vir township-ondernemings opsy te sit," het premier Makhura gesê.

Werkskepping hoog op Oos-Kaapse agenda

Premier Phumulo Masualle

Edwin Tshivhidzo

Die Oos-Kaapse premier, Phumulo Masualle, sê die provinsie sal in 2015 op die werkskepping en 'n volhoubare bestaan fokus.

Die provinsie beplan om deur middel van die Uitgebreide Openbarewerkeprogram 129 597 werksgeleenthede te skep en nog 37 000 deur die Gemeenskapswerkeprogram.

"Ons moet dit doen teen die agtergrond van 'n ekonomiese vooruitsig wat gekenmerk word deur een van die hoogste werkloosheidsyfers ooit in Suid-Afrika. Ons verbind ons tot die uitdaging om volhoubare werksgeleenthede vir ons mense te skep," het hy tydens die provinsiale rede aangekondig.

Die werkloosheidsyfer in die provinsie staan tans op 30,8%, terwyl werkloosheid onder jeugdiges 50% beloop.

Premier Masualle het gesê 24 737 werksgeleenthede is deur ekonomiese agentskappe soos die Oos-Kaapse Ontwikkelingskorporasie (OKOK), Oos-Londense Nywerheidsontwikkelingsone (OLNOS) en die Coega Ontwikkelingskorporasie (COK) geskep teenoor 'n doelwit van 13 234.

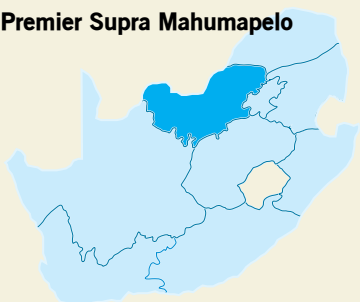
Die provinsie het tans hul visier op 14 beleggings ter waarde van R2 237 miljard in die twee NOS'e.

"As deel van die bevordering van die provinsie as 'n voorkeurbestemming ontwikkel ons tans 'n strategie ter bevordering van beleggings wat daarop gerig is om 'n gunstige omgewing te skep vir kragtige

NW pak wateruitdagings

Premier Supra Mahumapelo

Neo Semono

Die Noordwes provinsiale regering het meer as R100 miljard bewillig om infrastruktuur oor die MTEF te verbeter.

Tydens sy provinsiale rede het premier Supra Mahumapelo gesê die infrastruktuurbegroting sluit al die provinsiale

departemente en al 23 munisipaliteite in.

"Hierdie begroting sal gebruik word vir die bou van paaie, water en sanitasie, skole, gesondheidsinfrastruktuur, behuising, landbou, kuns en toerisme-infrastruktuur in al 383 wyke in die provinsie," het premier Mahumapelo aangekondig.

Die Departement van Water en Sanitasie het R1,9 miljard beskikbaar gestel om uitdaginge rakende water en sanitasie in die provinsie die hoof te bied.

"Projekte is tans in verskillende stadiums, wat wissel van beplanning tot implementering, terwyl sommige fases reeds voltooi is."

Dit sluit nie verbintenisse van R705 miljoen en R312 miljoen vir die instandhouding en konstruksie van provinsiale paaie in nie, wat deur die Presidensiële Komitee vir die Koördinering van Infrastruktuur (PKKI) ingevolge Strategiese Infrastruktuurprojekprogram 4 (SIPP 4) befonds word.

Daar word verwag dat hierdie projekte sal help om die uitdaginge van watervoorziening in verskeie gebiede soos Madibeng, Bloemhof, Schweizer-Reneke, Setlagole en Mafikeng op te los.

Die premier het bygevoeg dat die provinsie hard werk om die behuisingsagterstand uit te wis. Tot op hede is 223 591 huise reeds sedert 1994 gebou, wat die Regering R13 miljard gekos het.

PROVINSIALE STAATSREDES

ekonomiese groei in die provinsie," het die premier gesê.

In die 2015/16-boekjaar sal die OKOK na verwagting 7 000, Coega 8 797 en OLNOS 5 500 werksgeleenthede skep.

Premier Masualle het gesê daar gaan gedurende die volgende jaar werksgeleenthede in vervaardiging, logistiek, alternatiewe energie, agro-verwerking en dienste geskep word.

"In 'n poging om werkskepping te bevorder, gaan ons 280 klein, medium en mikro-onderneemings en 70 koöperasies ondersteun," het hy aangekondig.

Dit sal die aktiewe deelname van voorheen

benadeelde sektore in die ekonomie verseker.

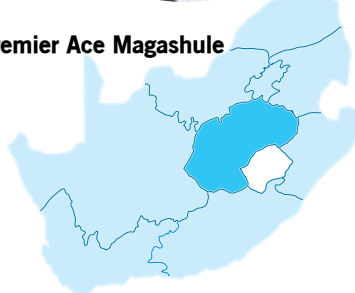
Die provinsie het 35 222 werksgeleenthede deur die Gemeenskapswerkeprogram (GWP) en 155 235 deur die Uitgebreide Openbarewerkeprogram (UOWP) geskep, wat die beplande doelwit oorskry.

Ongeveer 64% van die UOWP-werksgeleenthede het vroue bevoordeel, 39% die jeug en 1% mense met gestremdhede. Altesaam 4 184 jeugdiges, uit 'n doelwit van 3 678, het deur die Ontwikkelingsprogram vir Versnelde Beroeps- en Handelsbekwaamheid en die Nasionale Landelike Jeugdienskorps opleiding ondergaan.

Hupstoot vir Vrystaat-se skoolinfrastruktuur

Premier Ace Magashule

Albert Pule

Die Vrystaatse provinsiale regering gaan fokus op die opgradering van verskeie infrastruktuurprojekte oor die hele provinsie.

Tot dusver het die provinsiale regering die konstruksie van drie skole en drie koshuise in verskillend dele van die provinsie voltooi.

"Infrastruktuurprojekte, wat gedurende die huidige finansiële jaar voltooi is, sluit in drie nuwe skole, naamlik Letlotlo Naledi Primary in Bothaville, Nthutuzelo Primary in Bultfontein en Lister Skosana Primary in Parys.

"Drie nuwe skoolkoshuise is in Phillipolis, Bainsvlei en Ventersburg. Die ontwikkeling van skoolkoshuise is 'n voortsetting van ons verbintenis om stelselmatig ons steun op

leerdervoer te verminder, om te verseker dat leerders toegang tot gehalte-onderwys geniet," het premier Magashule gesê.

Nog twee skole is ingevolge die Inisiatief vir Versnelde Lewering van Skoolinfrastruktuur (IVLS) opgerig.

IVLS is 'n inisiatief deur die Departement van Basiese Onderwys om agterstande in skoolinfrastruktuur uit te wis. Dit is ook daarop gerig om die standaard van skole te verbeter om aan die optimum funksionaliteitsvlakke wat deur die Norme en Standaarde vir Skoolinfrastruktuur voorgeskryf word te voldoen en te verseker dat skole veilig is en behoorlike infrastruktuur het.

"Ons het ook die oprigting van twee skole ingevolge die IVLS-program voltooi – dit is skole wat van voorafvervaardigde materiaal gebou is en oorgebou moes word."

Die skole is PT Sanders in Trompsburg en Vredefort Primary School in Vredefort.

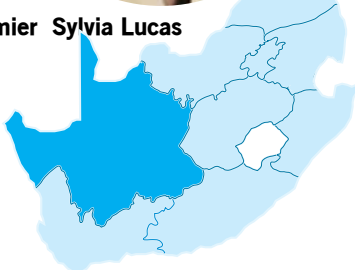
Ander infrastruktuurprojekte sluit in:

- Nuwe skole in verskeie distrikte in die provinsie.
- Verskeie projekte word tans by 66 skole in die Vrystaat onderneem. Hierdie projekte sal addisionele klaskamers by 31 skole byvoeg, asook 29 administrasieblokke, 12 nuwe skoolsale, 12 nuwe kombuise en 12 mediasentrums en laboratoriums.
- Konstruksiewerk by nog 20 skole vind tans plaas ingevolge die IVLS-program.
- Tien skole sal ook tot volledienskole opgradeer word, om vir leerders met spesiale behoeftes voorsiening te maak.
- Vier skoolkoshuise word tans ontwikkel. (Sediti Secondary en Boitumelong Special School – albei in Thaba Nchu – Edenville Combined School in Edenville en Sebonakaliso Plaasskool in Harri-smith.)
- 'n Bykomende 50 nuwe Graad R-klasse sal ook opgerig word.

Transformasie in die Noord-Kaap

Premier Sylvia Lucas

Ursula Graaff

Die premier van die Noord-Kaap, Sylvia Lucas, se onlangse provinsiale rede het gefokus op die transformasie van die provinsiale ekonomie en hernubare energie-inisiatiewe.

Teen die einde van 2014 het ongeveer 18 000 mense in die provinsie werk gehad, hoofsaaklik in die landbou- en boubedryf.

INISIATIEWE VIR HERNUBARE ENERGIE

Premier Lucas het genoem dat Eskom 950 MW se hernubare energie van onafhanklike kragprodusente aan die kragnetwerk gekoppel het.

Eskom het meer as R300 miljoen aan kapitaalverbeterings in die Noord-Kaap bestee,

waaronder die nuwe Schmidtsdrift-substasie en die Canal-substasie naby Vanderkloof.

Die premier het gesê bouwerk aan hoëspanningslyne is noodsaaklik vir mangaanontginning in die Hotazel-gebied en sal teen die eerste helfte van 2015 voltooi wees.

Die nuwe 400 kV-lyn sal krag aan die Kathu/Hotazel-omgewing voorsien.

Tussen April en Desember 2014 is ongeveer 2 000 huishoudings aan die kragnetwerk gekoppel, en 'n verdere 1 058 huise sal na verwagting voor Maart 2015 aan die netwerk gekoppel word.

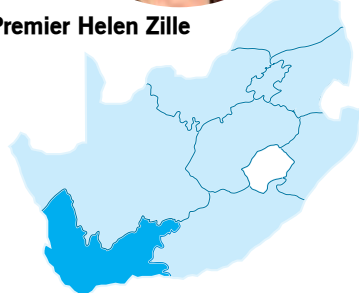
Infrastruktuurontwikkeling in die provinsie oor die volgende drie jaar sluit in:

- R170 miljoen aan die herverseëling van paaie, onder andere die pad tussen Loeiesfontein en Nieuwoudtville, die pad tussen Philipstown en Hanover en die MR795 in Strydenburg.
- R93 miljoen aan die herstel van vloedskade in verskeie gebiede, soos Petrusville, Prieska-Noord, Neilersdrift na Kakamas en Blouputs.
- R25 miljoen aan die instandhouding van brûe in die Namakwa-distrik.
- R8 miljoen om slaggate te herstel.
- R20 miljoen aan padinfrastruktuur (padtekens en veiligheidsrelings).
- R205 miljoen aan roetine- en voorkomende instandhouding oor die hele provinsie.
- R100 miljoen aan die N14 in Postmasburg, wat oor 55 km strek. Altesaam 50 werksgeleenthede is geskep. Die projek is tans 90% voltooi.
- R60 miljoen aan die pad tussen Hotazel en Tsineng, in vennootskap met BHP Billiton-myn. Fase 3 begin binnekort.
- R240 miljoen vir die pad wat Hondeklipbaai met die N7 naby Garies verbind. Fase 1 het in November 2013 begin en Fase 2 van die projek sal gedurende die 2015/16-boekjaar begin.

Tegno-hupstoot vir die Wes-Kaap

Premier Helen Zille

Albert Pule

Skole, biblioteke en gesondheidsgeriewe oor die hele Wes-Kaap het 'n stewige tegnologie-hupstoot ontvang, met toegang tot verbeterde breëbanddienste.

Dit is te danke aan 'n vennootskap tussen

die Regering van die Wes-Kaap, die Staat se Inligtingstegnologie-agentskap (SITA) en die telekommunikasiedienste-reus, Neotel.

Die vennootskap sal beteken dat meer as 300 WiFi-kuberkolle, wat die grootste deel van die provinsie dek, gevestig word. Draadlose netwerke – ook bekend as WiFi – is 'n manier om sonder enige drade toegang tot breëbandinternet te verkry. Dit stel 'n mens in staat om op enige plek rekenaars te koppel sonder om ekstra telefoonlyne of kables.

Tydens haar provinsiale rede het premier Helen Zille aangekondig dat bykans 2 000 regeringsterreine breëbanddienste gaan ontvang, wat die provinsie se mense sal bevoordeel.

"Ek kondig dus met trots aan dat die Wes-Kaapse regering, die Staat se Inligtingstegnologie-agentskap (SITA) en Neotel vanoggend 'n strategiese ooreenkoms onderteken het om oor die volgende twee tot drie jaar breëbanddienste aan ongeveer 2 000 regeringsterreine soos skole, biblioteke en gesondheidsgeriewe te verskaf."

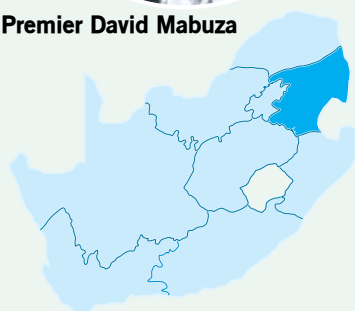
Teen Mei volgende jaar sal alle terreine ingevolge hierdie ooreenkoms aan 'n minimum spoed van 10 Mbps verbind wees, en teen Augustus 2018 sal die meeste terreine deur veseloptiese kables verbind wees, met 90% van die terreine wat 'n spoed van 100 Mbps sal geniet, en 10% met 'n verbinding van 1 Gbps.

Volgens die premier sal die verbeterde breëbanddienste die Regering help om werksgeleenthede vir mense in die provinsie te skep.

Mpumalanga fokus op infrastruktuurontwikkeling

Premier David Mabuza

Nosihle Shelembe en Ursula Graaff

Mpumalanga het R2 miljard bewillig vir sy infrastruktuurontwikkelingsprogram vir 2015/16.

"Ons infrastruktuurontwikkelingsprogram prioritiseer steeds sosio-ekonomiese infrastruktuur soos paaie, hospitale en skole," het premier David Mabuza tydens die provinsiale rede gesê.

As deel van die infrastruktuurontwikkeling in die provinsie het Mbombela Fase 1 van die implementering van die Geïntegreerde Openbare-vervoernetwerk voltooi.

Die konstruksie van die infrastruktuur, wat die verbreding van dele van die sentrale sakedistrik se padnetwerk behels, is tans aan die gang. Die projek wil alle vervoermetodes inkorporeer.

Premier Mabuza het aangekondig dat die Moloto Spoorkorridor-ontwikkelingsprogram ook goedgekeur is.

"Die Moloto Ontwikkelingskorridor sal 'n katalisator wees om ekonomiese groei en werkskepping te stimuleer tot voordeel van die provinsie, veral Thembisile Hani en Dr JS Moroka plaaslike munisipaliteite.

"Dit sal privaatsektorbelegging na die korridor lok en daardeur moontlikhede vir indiensneming en die ontwikkeling van plaaslike ondernemings verbeter," het hy gesê.

MPUMALANGA INTERNASIONALE VARSPRODUKTEMARK

Premier Mabuza het gesê die proses vir die verkryging en registrasie van grond vir die Mpumalanga Internasionale Varsproduktemark is voltooi.

"Al die nodige statutêre nakomingskwesies, soos die omgewingsimpak-evaluerings, is afgehandel."

Die Mpumalanga Internasionale Varsproduktemark sal die nodige infrastruktuur en logistieke platform skep om groente-, vrugte-, sitrus- en vleisprodukte te help en die bestaande struikelblokke tot die mark uit die weg te ruim.

TOEGANG TOT WATER

Die provinsiale regering, saam met die Departement van Water en Sanitasie en Rand Water, het 'n vennootskap gesluit om water aan gemeenskappe in Mpumalanga te lewer. Ongeveer R298 miljoen is in Fase 1 belê om 24 nedersettings te verbind, wat 15 000 huishoudings sal bevoordeel.

Fase 2, wat R601 miljoen kos, het afgeskop en sal 69 dorpie dek en 23 340 huishoudings bevoordeel.

Boorgate sal in alle gebiede gesink word om betroubare en konstante watertoever te verskaf.

Waar daar bestaande boorgate is wat nie funksioneel is nie, sal die Regering van Mpumalanga al hierdie boorgate binne die volgende drie tot vyf maande opknop om te verseker dat mense toegang tot water het.